

Téma:

**SZAKPOLITIKAI TANULMÁNY –
KÖRNYEZETVÉDELEM**

Időszak:

2012. július

Dátum:

2012. augusztus 30.

SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY

SZÁZADVÉG
GAZDASÁGKUTATÓ KFT.

STRATEGOPOLIS
KOMMUNIKÁCIÓS TÁRSASÁG ÉS STRATÉGIAI ILLUMÓ KFT.

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült

MEGHOZOTT INTÉZKEDÉSEK	1
A KÖRNYEZETVÉDELMI TERMÉKDÍJ-RENDSZER	1
<i>Intézkedés</i>	<i>1</i>
<i>Fogadtatás és hatások.....</i>	<i>1</i>
<i>SWOT elemzés.....</i>	<i>2</i>
ÁTALAKÍTÁSOK ÉS SZEMÉLYCSERÉK KÖRNYEZETVÉDELMI HATÓSÁGOKNÁL.....	4
<i>Intézkedés</i>	<i>4</i>
<i>Fogadtatás és hatások.....</i>	<i>4</i>
TERVEZETT INTÉZKEDÉSEK.....	6
A HULLADÉKRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNYJAVASLAT	6
<i>Intézkedés</i>	<i>6</i>
<i>Fogadtatás és várt hatások.....</i>	<i>6</i>
<i>Swot elemzés.....</i>	<i>8</i>
ÁLLAMI CÉG A BONTÁSI TÖRMELÉK KEZELÉSÉRE	10
<i>Intézkedés</i>	<i>10</i>
<i>Fogadtatás és várt hatások.....</i>	<i>10</i>
<i>SWOT elemzés.....</i>	<i>10</i>
A GYŐR-PÉR LÉGIKIKÖTŐ BŐVÍTÉSE	11
<i>Intézkedés</i>	<i>11</i>
<i>Fogadtatás és hatások.....</i>	<i>11</i>
<i>SWOT elemzés.....</i>	<i>13</i>
KÜLPOLITIKA ÉS NEMZETKÖZI KITEKINTÉS	14
A RIÓI ENSZ CSÚCS EREDMÉNYEI.....	14
ÚJABB UNIÓS FELSZÓLÍTÁS A VERESPATAKI ARANYBÁNYA ÜGYÉBEN.....	15
AZ EURÓPAI UNIÓ ÖKOCÍMKÉZÉSI RENDSZERÉNEK BEVEZETÉSE	16
AZ EURÓPAI PARLAMENT VÍZTAKARÉKOSSÁGI JAVASLATAI	16
EURÓPAI UNIÓS TAGÁLLAMOK DEROGÁCIÓS KÉRELMEINEK ELBÍRÁLÁSA	17
EURÓPAI TERVEZET A SZÉNDIOXID-BIZONYÍTVÁNYOK BEVEZETÉSÉRE.....	17

Meghozott intézkedések

A környezetvédelmi termékdíj-rendszer

Intézkedés

A 2011. júliusban elfogadott környezetvédelmi termékdíjról szóló jogszabály 2012. január elsejétől kötelezővé tette az érintett cégek számára a termékdíj fizetését, a szelektív hulladék gyűjtésének koordinálását pedig egy állami szervezetre, az Országos Hulladékgazdálkodási Ügynökségre (OHÜ) bízta. A mintegy 50 főt foglalkoztató és félszáz körüli projektet kezelő társaság egyetlen állami szervezatként irányítja a termékdíj-köteles hulladékok begyűjtését és hasznosítását. A 2012. évi költségvetési törvény értelmében a szervezet a kért 26 milliárd forintos keret helyett 16,5 milliárd forintból gazdálkodhat. 2012. áprilisban új kormányrendelettel módosult a termékdíj-rendszer.

A hatályba lépésétől az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség is cégenként és fajtanként is nyilvántartja az újrahasznosítható csomagolószereket. A nyilvántartásba vételért 80 ezer forint igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni csomagolószereenként. A környezetvédelmi termékdíjról szóló törvény végrehajtási rendeletének módosítása előírja a főfelügyelőségnek azt is, hogy az újrahasznosítható csomagolószereket két csoportosításban kell vezetni, a nyilvántartást pedig a honlapján közzé kell tenni.

Fogadtatás és hatások

2012. júliusban két hulladékáram vonatkozásában vált aktuálissá a 2012. január 1-től hatályos környezetvédelmi termékdíj-rendszer értékelése. A használt- és roncsautók tekintetében a termékdíj-törvény módosítása fontos változásokat hozott, ugyanis az autós szektort kilenc termékdíjas termék érinti a festéken kívül: klímagáz, elektromotor, elektromos vezetékek, szórakoztató elektronika, ellenőrző vezérlő eszközök, gumibroncs, csomagolóanyagok, akkumulátor, valamint kenőanyag.

Szuna József, a Gépjármű-Márkakereskedők Országos Szövetsége (GÉMOSZ) alelnöke szerint a termékdíjas áruk piacán jelentős versenyhátrányba kerültek a törvénytisztelő vállalkozók.¹ A kilenc termék magyarországi forgalmazóinak száma bizonyítja, hogy a piac 70–80 százalékát a feketekereskedelem teszi ki. A magyarországi szükségletet ugyanakkor csak 20–30 százalékban fedi le a legális szektor. A GÉMOSZ javaslata szerint a telephely engedélyes rendszer visszaállítására van szükség, vagyis arra, hogy csak az kereskedhessen termékdíjas

1

<http://www.gemosz.hu/userfiles/file/A%20magyar%20aut%C3%B3piac%20helyzete%20G%C3%89MOSZ%20sajt%C3%B3t%C3%A1j%C3%A9koztat%C3%B3%20anyag.pdf>

termékkel, kezelhessen veszélyes hulladékot, aki telephelyengedéllyel rendelkezik. Ezáltal transzparenssé válna az egész folyamat, aki pedig ennek ellenére kereskedne, szolgáltatna, azonnal elszámoltathatóvá válna teljes vagyonával.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ Az intézkedés felszámolta azt a lehetőséget, hogy a kötelezettek a jóval kisebb mértékű licenszdíj befizetésével kerüljék meg a termékdíj-befizetést. ▪ A hulladékok begyűjtésének és újrahasznosításának koordinációja egy kézbe került, ▪ A hulladékok begyűjtésének koordinációja az európai uniós újrahasznosítási kötelezettségek teljesítésének felelősséhez, azaz a magyar államhoz került. ▪ Az új rendszer kiszűri a korábbi rendszerben jellemző visszaélések (pl. hamis adatszolgáltatás) lehetőségét.	▪ Késétt az egyes hulladékáramok begyűjtése és hasznosítása, mert a közbeszerzési tendereztetés nem zajlott le időben. ▪ Az új termékdíj-rendszer adminisztrációs többletterhet rótt egyes kötelezett vállalkozásokra. ▪ Az intézkedés nem támogatja a kötelezettek saját teljesítést. ▪ Az új hulladékgazdálkodási rendszer jelentős üzletvesztéshez és ennek következtében elbocsátásokhoz vezetett a koordinátor társaságoknál, azaz rövidtávon munkahelyvesztő hatása volt. ▪ Az intézkedés miatt export esetén nehézkessé vált a termékdíj visszaigénylése és bonyolult lett a termékek Csomagolási Katalógus szerinti besorolása. ▪ A termékdíj törvény egyik jelentős módosítását 2011. december végén fogadta el az Országgyűlés, így a cégek bizonytalan körülmények között vágtak neki az újévnek.
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A központi koordináció	▪ A termékdíj-mentesség

lehetőséget ad arra, hogy a magyarországi hulladék-feldolgozó kapacitások az egyes hulladékáramok valós mértékéhez igazodjanak. ▪ A termékdíj-mentesség megszüntetésével a teljes termékdíj-bevétel többszörösére nőhet, amely forrás a hulladékgazdálkodási infrastruktúra fejlesztésére fordítható. ▪ A rendszer tökéletesítésével és a teljesítési kiskapuk bezárásával a korábbinál jobb újrahasznosítási arányok érhetőek el.	intézményének megszűnése és a megnövelt termékdíjtételek visszafoghatják a kötelezett társaságok termelését. ▪ A megnövelt termékdíj áremelkedést okozhat az érintett fogyasztási cikkek esetében. ▪ A hazai termelő kibocsátók hátrányba kerülhetnek külföldi versenytársaikkal szemben. ▪ Kötelezettségszegési eljárás indulhat, ha bebizonyosodik, hogy az új előírások diszkriminatívak és nem felelnek meg a nemzetközi beruházásvédelmi egyezményeknek és az EU hulladékkezeléssel kapcsolatos rendelkezéseinek. ▪ Tovább késhetnek a közbeszerzési eljárások és így a begyűjtéssel és újrahasznosítással kapcsolatos szerződéskötések, így veszélybe kerülhet az EU által elvárt hulladék újrahasznosítási szintek teljesítése. ▪ Nőhet az illegális hulladéklerakás mértéke. ▪ Ha a 2012-es közel 60 milliárd forint termékdíj-bevételi előirányzatot, és a 2013-as 25 milliárd többletbevételt csak részben sikerül beszedni, akkor a beszedett pénzösszeg nem fedezi az OHÜ működését. ▪ A nyilvántartási, vállalatirányítási rendszerek átalakítása többlettermék lehet a kötelezettek számára.
--	---

Átalakítások és személycserék környezetvédelmi hatóságoknál

Intézkedés

Tovább folytatódott a környezetvédelem intézményrendszerének átszervezése, amelyet a júliust megelőző hónapokhoz hasonlóan vezetői személyváltások kísértek. 2012. július elsejével Pintér Sándor belügyminiszter menesztette Janák Emilt az Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság igazgatói posztjáról, és visszavonta Nádor István, a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság vezetőjének megbízatását is.

Fogadtatás és hatások

A vezetők leváltását a Belügyminisztérium közleményében a közmunkaprogramban elkövetett hibákkal magyarázta, a területet korábban felügyelő Vidékfejlesztési Minisztérium azzal indokolta, hogy a kormányzat egy „új mentalitást, erkölcsi alapállást képviselő szervezetet szándékozik létrehozni”. Sajtóértesülések szerint a két vezetőnek azért kellett távoznia, mert szakmailag bírálták a vízügyi rendszer átszervezésének ésszerűtlen mozzanatait. Az esemény azért kapott nagy sajtóvisszhangot, mert az új kormányzat által kinevezett vezetőket érintett.² A személycserék alapot adtak a környezetvédelmi szakkormányzat átszervezését korábban ért ellenzéki kritikák újraéledésének. Újra a bírálatok középpontjába került az önálló Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium felszámolása, a szakmapolitikai terület minisztériumok közötti felosztása és a szakértőgárda lecserélése került. A sajtókommentárok felhívták a figyelmet arra, hogy a második Orbán-kormány hivatalba lépését követően Illés Zoltán a környezetvédelmi felügyelőségek vezetőségét leváltotta.³

Nagy visszhangot váltott ki, hogy a környezetvédelmi államtitkár egykori személyi titkárát, a budapesti Práter utcai általános iskola igazgatónőjét, Zay Andreát, az andornaktályai Búbos Banka Környezetvédő Kör tagját, volt terézvárosi képviselőt nevezte ki a Közép-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség élére. Az öt hónappal korábban kinevezett Pro Natura-díjas Csepregi Istvánnak az OKTVF vezetői posztjáról való menesztése után a Vidékfejlesztési Minisztérium azt a tájékoztatást adta, hogy szakemberre továbbra is számítanak, ezért magasabb beosztást kap, amire azonban 2012. július végéig nem került sor.

² http://nol.hu/belfold/menesztettek_a_gyori_es_a_szombathelyi_vizugyi_igazgatokat-1315697

³ http://hvg.hu/itthon/20120705_ellenvelemen_y_kirugas_vizgyi_igazgatosago

Illés Zoltán államtitkár álláspontja az elbocsátásokat a pénzügyi fegyelem megsértésével, bűncselekmények gyanújával, bizalomvesztéssel magyarázta a 2012. tavaszi személycseréket. Ugyanakkor leszögezte, hogy a vezetőváltásokat minden esetben szakmai indokok alapján rendelte el. Németh Zoltánnak, az észak-dunántúli környezetvédelmi felügyelőség igazgatójának menesztését azzal indokolta, hogy az igazgató többször is kétségbe vonta a Vidékfejlesztési Minisztérium szakmai felügyeleti jogkörét a hatóság fölött valamint, hogy nem vett részt egyetlen, a felügyelőségek számára összehívott igazgatói értekezleten sem. Csepregi Istvánnak, az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség vezetőjének leváltását a hűtlen kezelés gyanújának felmerülésével, a dél-dunántúli felügyelőséget vezető Laki Zoltán menesztését pedig hatósági engedélyek szabálytalan kiadásával magyarázta.

Tervezett intézkedések

A hulladékról szóló törvényjavaslat

Intézkedés

Júliusban lezárult a 2011. december 30-án benyújtott, hulladékról szóló T/5538 számú törvényjavaslat részletes országgyűlési vitája. A törvényjavaslatot elsősorban európai uniós kötelezettségek indokolták. A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény rendelkezései bár jórészt megfeleltek a megalkotásuk idején felmerült hulladékgazdálkodási igényeknek. Az Európai Parlament és a Tanács által elfogadott hulladékról szóló 2008/98/EK irányelv (a továbbiakban: HKI) alapján a tagállamoknak 2010. december 12-ig életbe kellett léptetniük azokat az irányelv előírásainak végrehajtását biztosító nemzeti szabályokat.⁴ Emiatt, illetve a gyakorlatban tapasztalható rendellenessége miatt elkerülhetetlenné vált a hulladékgazdálkodással kapcsolatos szabályrendszer felülvizsgálata. Emellett egy hosszútávon kiszámítható rendszer megteremtést segíti az új hulladéktörvény megalkotása.

A törvényjavaslat értelmében a 2013. január 1-től a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ellátása állami kézbe kerül. Ez azt jelenti, hogy közszolgáltató kizárólag olyan gazdálkodó szervezet lehet, amelyben az állam, vagy a települési önkormányzat a tulajdonhányad többségével rendelkezik, és a társaság tulajdonosaként jogosult arra, hogy a vezető tisztségviselők és a felügyelő bizottság tagjai többségét megválassza, visszahívja. A javaslat a hulladékkezelési közszolgáltatásért járó díj megállapításának kereteit szabályozza. Eszerint a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díjat a vegyes települési hulladék mennyiségével arányosan kell meghatározni, legalább egyéves díjfizetési időszakra, egységnyi díjtételek alapján. A közszolgáltatás díját a Magyar Energia Hivatal javaslata alapján a miniszter rendeletben szabályozza. Az üdülőingatlanal rendelkező tulajdonosok esetében a közszolgáltatás díját az állandó lakóingatlan tulajdonosára meghatározott díjjal arányosan kell megállapítani. Az új törvény a hulladéklerakók vonatkozásában az igénybevételi járulék fizetésének kötelezettségét is bevezeti, amelynek összege 2012-ben 6 ezer forint, 2013-tól 12 ezer forint tonnánként. A hulladék jogtalan elhelyezésére, elhagyására vonatkozóan az új törvény szigorúbb szabályokat határoz meg.

Fogadtatás és várt hatások

A törvényjavaslat júliusi országgyűlési vitaszakasza és a módosító javaslatokról való döntéshozatal során a parlamenti pártok közötti vitánál is hevesebb polémia bontakozott ki a kormánypárti önkormányzati politikusok és a Vidékfejlesztési Minisztérium Környezetvédelmi Államtitkársága között. A 2012. július 9-i frakcióülésen éles vita alakult ki a

⁴ http://www.hoe.hu/document/jogszabalyok/eu/2008_98_EK_HU.pdf

településvezetők és az illetékes államtitkár között. A nézeteltérés oka, hogy a 2013-tól élő tonnánkénti 12 ezer forintos új terhet a túlnyomórészt önkormányzati tulajdonban lévő közszolgáltató társaságoknak kell megfizetniük, miközben a lakossági szemétdíjakban a költségeiket növelő tételt nem érvényesíthetik. A Kormány 2011-es rendeletével az áram-, a gáz- és a vízdíjakhoz hasonlóan a szemétszállítási díjak befagyasztását is elrendelte 2012-re, 2013-tól pedig a Magyar Energia Hivatal fogja központilag megszabni a díjakat területenként eltérő mértékben.

A polgármesterek aggodalmuknak adtak hangot amiatt, hogy saját (rész)tulajdonú közszolgáltató cégeiken keresztül veszteséget szenvedhetnek. Ez több okból is nehézséget okozhat számukra. Egyrészt az önkormányzati finanszírozás és feladatellátás 2013-tól kezdődő átszervezése miatt eleve kevesebb forrásból gazdálkodhatnak, így a további forráselvonások miatt még érzékenyebben reagálnak a tehernövekedésre. Másrészt a közszolgáltató cégek nyereségét olyan helyi feladatokra használták fel a települések, amelyekre nem, vagy csak a szükségesnél kevesebb állami támogatás jutott. A frakcióülésen részt vevő képviselők szerint az ilyen támogatások, illetve a külföldi közszolgáltató cégekkel való elfoglaltság miatt kritizálta a polgármestereket a környezetvédelmi államtitkár.

A központi forráscsökkenés miatt a polgármesterek a lakosságra is veszélyesnek tartották az új törvénnyel életbe lépő gyakorlatot. Mivel a cégek lerakási járulék miatti többletköltsége a díjak kormányzati befagyasztása ellenére is be fog épülni a háztartások által fizetendő szemétdíjba. A törvényjavaslat tárgyalásának ügymenetével kapcsolatban az MSZP kritikus hangvétellű közleményt adott ki. A párt szerint ugyanis miközben a hulladékról szóló törvényjavaslat parlamenti vitája folyamatban volt, addig Illés Zoltánék a javaslatnak egy új változatát párhuzamosan készítették elő. Közleményükben különösnek nevezték, hogy a tavaszi ülészak elején, márciusban elkezdett vitát a rendkívüli ülészakban folytatta a Fidesz. Szakmailag megalapozatlannak tartották, hogy a törvényjavaslathoz több mint 100 módosító indítványt nyújtottak be a képviselők. Közleményükben felszólították a kormányt és a szaktárca vezetőit, hogy a tények alapján mutassák be végleges javaslatukat, és amíg ez nem történik meg, addig a képviselők nem vesznek részt a törvényjavaslatról szóló vitában.

2012. július 18-án az Európai Bizottság nem hivatalos közölte a hulladékról szóló törvényjavaslatról szóló állásfoglalását. Natalia Lazarova, az Európai Bizottság (EB) belső piaci és szolgáltatási főigazgatóságának csoportvezetője a European Federation of Waste Management and Environmental Services (FEAD) delegációjának tagjaival tudatta, hogy a Bizottság fel fogja kérni a magyar kormányt, hogy szakmailag alátámasztott módon indokolja meg, hogy milyen szempontok alapján döntött a hulladékgazdálkodás átalakítása mellett. Az európai környezetvédelmi szolgáltatókat tömörítő szakmai szervezet szerint a magyar kormánynak 10 hét áll rendelkezésére az indokolások megfogalmazására.⁵ Ha az Európai

⁵ <http://www.vg.hu/vallalatok/ipar/hulladekugyben-erik-az-ujabb-unios-eljaras-380679>

Bizottság nem fogadja el a magyar fél tájékoztatását, hivatalosan is kötelezettségszegési eljárást fog indítani.

Mint emlékeztetés az Országgyűlés elé még 2011. december végén beterjesztett, 2012. július végén már zárószavazásra váró jogszabálytervezettel szemben a FEAD, három – a magyar piacon erős érdekeltségekkel rendelkező – EU-tagállamhoz (Németország, Franciaország és Ausztria) hasonló súlyos kifogásokat fogalmazott meg az uniós notifikáció során. Az érintettek egyúttal részletes elemzést is csatoltak a tervezethez fűzött beadványukhoz. A FEAD álláspontjához kapcsolódva a magyarországi Környezetvédelmi Szolgáltatók és Gyártók Szövetsége annak a véleményének adott hangot, hogy a tervezet július közepi formájában történő elfogadása esetén a közszolgáltatásból kiszoruló többségi magántulajdonú cégek részéről a nemzetközi beruházás-védelmi egyezmények alapján jelentős kártérítési igényre lehet számítani. Ugyanis 2012 elején a közszolgáltató társaságok mintegy 70 százaléka többségi magántulajdonban végezte munkáját. Emellett további költségeket jelent a kieső kapacitások pótlása, illetve a már működő, EU-finanszírozással megvalósult hulladékgazdálkodási projektekkel összefüggésben korábban megítélt és már felhasznált támogatások egy részének esetleges visszakövetelése.

Swot elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ A HKI átültetésére vonatkozó uniós kötelezettség teljesítése. ▪ A „hulladékhierarchia” és a „szennyező fizet” környezetvédelmi alapelvek meghonosítása a magyar jogrendszerben. ▪ Anyagi ösztönzők beépítése a hulladékok nagyobb arányú felhasználására, elterelés a hulladékok lerakással és égetéssel való ártalmatlanításától. ▪ Az állami kontroll visszaszerzése a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás felett. ▪ A hulladékgazdálkodási közszolgáltatással foglalkozó társaságok indokolatlan mértékű	▪ A javaslat rendelkezései nem egyértelműek a közszolgáltatást végző társaságok reprivatizációjának módjával kapcsolatban. ▪ A javaslat nincs teljes összhangban az Európai Unió szolgáltatások és termékek szabad áramlására vonatkozó alapelveivel. ▪ A javaslat nem oldja meg törvényi erővel a hulladékimport tilalmát.

profitszerzésének megakadályozása. ▪ Még a törvényjavaslat elfogadása előtt elkészültek annak végrehajtási rendeletei.	
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A lerakási járulék bevezetése költségvetési többletbevételt generálhat. ▪ A javaslat új munkahelyeket generálhat a hulladék-újrahasznosító ágazatban. ▪ A hulladék-égető művekből származó környezetterhelés csökkenhet a törvényjavaslat következtében. ▪ Megtakarítás jelentkezik a hulladéklerakókhoz kapcsolódó környezeti terhelés kezelésének költségeiben.	▪ Az állami és önkormányzati többségi tulajdonba kerülő közszolgáltatók nem tudnak gazdaságosan működni a rezsibefagyasztás fenntartása és a lerakási járulék együttes bevezetése mellett. ▪ A törvényjavaslat hatására (különös tekintettel a lerakási járulék bevezetésére) akadozhat vagy leállhat a hulladékszállítási szolgáltatás. ▪ A kormány korábban megfogalmazott közpolitikai célkitűzésével szemben nem lesz fenntartható a szemétdíj-emelési tilalom, és elképzelhető, hogy a díjemelésre választási évben kell sort keríteni. ▪ A javaslat veszélyezteti az egyes hulladékgazdálkodási beruházásokat megalapozó európai uniós és banki támogatási szerződésekben rögzített elvárt pénzügyi megtérülések teljesítését. ▪ A lerakási járulék bevezetése az illegális hulladéklerakást növelheti. ▪ Az import hulladék ártalmatlanításával is foglalkozó magyarországi vállalkozások üzletet veszthetnek.

Állami cég a bontási törmelék kezelésére

Intézkedés

Illés Zoltán, a Vidékfejlesztési Minisztérium környezetügyi államtitkára először a TeSzedd! szemétygyűjtési akciót követően ismertette a koncepcióját egy, a bontási törmelék felvásárlásával és hasznosításával foglalkozó állami cég létrehozásáról.⁶ A cég feladata lenne, hogy Budapest térségében állami monopóliumként lássa el a bontási törmelék gyűjtését. A cég a bontási törmelék után kilogrammonként a termékdíjból többet fizetne, mint amennyit a bontási törmelékért a piacon kapni lehet. Az államnak azért érne meg az építési törmelék összegyűjtése, mert azt a jogszabályi kötelezettség alapján az autópálya-építőknek kötelezően és a felvásárlási árnál magasabban meg kellene venniük az Országos Hulladékgazdálkodási Ügynökségtől.

Fogadtatás és várt hatások

A szaktárca várakozása szerint az intézkedés hatására a jövőben megszűnne az illegális építési törmeléklerakás, mert a bontási hulladékot annak értéke miatt nem érne meg például elhagyott homokbányákba vinni. Elemzők szerint a tervezett intézkedés mögött azt az EU-s kötelezettség áll, amely szerint 2020-tól az inert hulladékot 70 százalékban hasznosítani kell. Az autópályák építésénél az építési törmelék kötelező felhasználásáról rendelkező szabályozás járulékos hatása lehetne, hogy a felszíni kavicsbányák bezárhatók lennének Magyarországon.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ Az intézkedés növeli a bontási hulladék felhasználásának részarányát, így téve erőforrás-hatékonyabbá az építőipari ágazatot. ▪ Az intézkedés csökkenti az építési törmelék lerakása által okozott környezetterhelést, és hulladék-lerakó kapacitást szabadít fel.	▪ Az intézkedés rontja kavicsbányászattal foglalkozó vállalkozások helyzetét, szűkíti a piacukat.
Lehetőségek:	Veszélyek:

⁶ http://hvg.hu/gazdasag/20120602_sitt_hasznositas

▪ Új munkahelyek teremtése a bontási hulladék kezelésével és szállításával foglalkozó vállalkozások esetében. ▪ Az intézkedés csökkentheti az építési törmelék illegális lerakásának gyakoriságát Magyarországon. ▪ Az építési törmelék felvásárlása és az útépítők számára előírt kötelező felhasználás költségvetési bevételt teremthet. ▪ Az intézkedés hozzájárulhat az Európai Unió által előírt, a bontási hulladékok újrahasznosítási arányára vonatkozó kötelezettségek teljesítéséhez. ▪ A kavicsbányászat visszaesésével csökkenne a felszíni bányászat által okozott új tájsebek mennyisége.	▪ A szabályozás megnövelheti az útépitések fajlagos költségét. ▪ Fennállhat a veszélye, hogy a bontási törmelékek a gyakorlatban nem bizonyulnak egyöntetűen megfelelő minőségű útépitési alapanyagnak, így az új utak minősége, tartóssága nem lesz egyenletes. ▪ Az útépítők által felvásárolt bontási hulladék mennyiség jelentősen alulmaradhat az állami társaság által megvásárolt törmeléknek, így az új állami cég deficitese lesz. ▪ Az intézkedés serkenti az alaptörvény által is tiltott illegális hulladék-behozatalt.
---	--

A Győr-Pér légikikötő bővítése

Intézkedés

2012. júliusi sajtóbeszámolóik foglalkoztak először a győri reptér műszaki fejlesztésével kapcsolatos kormányzati tervekkel. Az értesülések szerint kétmilliárd forint értékű fejlesztéssel lehet számolni, amelynek keretében 1450 méterről 2030 méterre növelnék a leszállópályát. A fejlesztés részeként egy korszerű leszállító berendezés üzembe helyezése, és új terminálok kialakítása is megvalósulnának.

Fogadtatás és hatások

A légikikötő-fejlesztés háttérében az áll, hogy a győri reptér ki tudja szolgálni az európai autópálya magyarországi beszállítóit. A projekttel kapcsolatos, Kormányon belüli nézeteltérésekre utal, hogy a sajtóban megjelent információk szerint a Vidékfejlesztési Minisztérium ellenezte az állami és önkormányzati területen működő Győr-Pér légikikötő

leszállópályájának meghosszabbítását, s helyette inkább az onnan 300 méterre lévő magáningatlanon található repülőtér-fejlesztést szorgalmazták. A repülőtér Natura 2000 területen működik, viszont a Fertő-Hanság Nemzeti Park szerint a reptéri használatba vétel tette lehetővé, hogy fennmaradjanak a Pér környéki egykori pannon homoki gyepek, amelyek mára eltűntek a környékről.⁷ Zöldhatósági szakemberek véleménye szerint a fejlesztésnek nincs környezetvédelmi akadálya, a sajtóértesülések szerint azonban a minisztérium egyes körei sokkal inkább a szomszédos magántársaságot preferálják. Zalaegerszegi címmel bejegyzésre került a Péri Innovációs Ipari Park, melynek fölvásárolt területei nem tartoznak a Natura 2000 védettsége alá, mégis közvetlenül szomszédosak azzal.

A Vidékfejlesztési Minisztérium a sajtóérdeklődésre adott válaszában hangsúlyozta, hogy a Győr-Pér repülőtér fejlesztésével kapcsolatos természetvédelmi, környezetvédelmi engedélyezési eljárások nem indultak meg hivatalosan. A hatósági eljárások előkészítéseként vette kezdetét a Péri-repülőtér elnevezésű, kiemelt jelentőségű természet-megőrzési területre vonatkozó, Natura hatásbecslési dokumentáció elkészítése. Ennek célja, hogy feltárja, a tervezett repülőtér-fejlesztés milyen hatással lenne a Natura 2000 terület jelölése alapjául szolgáló fajok és élőhely-típusok kedvező természetvédelmi helyzetére. A hatástanulmányban a beruházás alternatíváit, a közérdek megvalósulását is megvizsgálni kell. Az illetékes hatóság a vonatkozó jogszabályok szerint szintén a tervdokumentáció alapján állapítja meg, hogy a beruházásról nemzeti szinten kell-e dönten, vagy meg kell keresni az Európai Bizottságot is.

Az Audi Hungaria Motor Kft. kormánykapcsolatokért felelős kommunikációs igazgatója, Lőre Péter szerint meggyőződésük, hogy a jelenlegi reptér helyén kellene a bővítést végrehajtani. Amennyiben a működtető társaság kidolgozná a javaslatait, az Audi megvizsgálja az anyagi támogatás lehetőségei is. Az LMP szerint a kormánynak a magyar természeti értékek megóvásánál is fontosabb az ipartelepítés, és ezt a győri Audi-gyár repülőtér-bővítés jól példázza. 2012. július 12-én az LMP képviselője az Országgyűlésben érdeklődött arról, támogatja-e a kormány a győri Audi-gyár reptérbővítési beruházását az újabb Natura 2000-es területet felhasználásával. A kabinet álláspontját közlő államtitkár válaszában elmondta, hogy elkötelezettek a repülőtéri beruházás és az Audi-gyár terjeszkedése mellett, annak ellenére, hogy a beruházás valóban Natura 2000-es területet érint, amelyen azonban nem lesz káros hatása a bővítésnek.⁸

⁷ http://nol.hu/belfold/20120709-a_repuloter_miatt_is_tavoztak_gyorbol-1317051

⁸ http://hvg.hu/itthon/20120714_lmp_termeszetvedelem

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ Az intézkedéssel támogathatók a győri Audi-gyár logisztikai igényei.	▪ A reptéri fejlesztés során beépített terület elvesz a természetes élőhelyeknek otthont adó területből, az építkezésekkel pedig jelentős környezetterhelés jár.
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A fejlesztés újabb beruházókat vonzhat a régióba és felporzódíthati az üzleti életet és idegenforgalmat. ▪ Megfelelő kivitelezés esetén, a hasonló, sikeres természetvédelmi mintaprojektek tapasztalatainak felhasználásával, a kifutópályák körülnöti területeken konzerválhatók a pannon homoki gyep élőhelyek.	▪ A légikikötőnek a Péri Innovációs Ipari Park által tulajdonolt magánterület irányába történő bővítése jelentős többletköltséget jelenthet a fejlesztés területének kisajátításakor.

Külpolitika és nemzetközi kitekintés

A Riói ENSZ csúcs eredményei

A 2012. június végén megrendezett Rió+20 fenntarthatósági ENSZ világcsúcsról júliusban megjelent értékelések vegyes képet közölnek a találkozó sikerességével kapcsolatban. A konferenciával foglalkozó szakértők beszédes adatként emelték ki, hogy bár közel száz államfő volt ott Rio de Janeiróban a 190 országból érkezett negyvenezer delegált között, de több világpolitikai vezető, mint Barack Obama, Angela Merkel, David Cameron távol maradt. Bár ők éppen Mexikóban tárgyaltak a G20-ak csúcstalálkozóján, távollétükkel sokak szerint szakpolitikai műhelymunkává degradálták le a háromnapos csúcstalálkozót, ami így nem lett több, mint egy köztes forduló a 2011-es durbani és a 2012. novemberben Dohában tartandó klímacsúcsok között.

A zárónyilatkozatot aláíró egyes országok is kételyeiket fejezték ki azzal kapcsolatban, hogy elég erős lett-e a jegyzőkönyv. A riói magyar küldöttséget vezető Áder János köztársasági elnök szerint még ezt a dokumentumot is csak az utolsó pillanatban sikerült összehozni. Több megfigyelő adott hangot azon meggyőződésének, hogy nem érdemes a deficitekkel küszködő – vagyis más prioritásokkal bíró – kormányokra várni az ökológiai problémák és a fenntarthatatlan termelés megoldásában, hanem inkább a magánszekortól, a vállalatoktól kell elvárni, hogy példát mutassanak. Hillary Clinton szerint a kormányok nem képesek egyedül megoldani az éghajlatváltozás, a krónikus áramhiány vagy a szegénység problémáit.⁹

A legtöbb elemzés szerint csak általános célkitűzéseket fogadtak el a riói résztvevők, mintsem a megvalósítás tételes és határidőkhöz kötött kidolgozását. A kollektív felelősség újbóli hangsúlyozásán kívül túl kevés konkrét előrelépést tettek a világ kormányai. A konkrétumok hiányát a magyar tárgyalódelegáción is számon kérték, s bár a magyar delegáció prioritásként napirendre került egy fenntartható ivóvízbázis-védelmi stratégia, a zárónyilatkozatba erről nem sikerült semmi konkrétumot beemelni. A magyar államfő szerint „Rio nem a végállomása a fenntartható fejlődésről való gondolkodásnak, a munka folytatódik az ENSZ intézményeiben és újabb tanácskozásokon”. Vagyis mindenki számára ismertek a megoldandó problémák, amelyek a megfelelő információk és politikai akarat segítségével megoldhatók.

A riói ENSZ-csúcs eredményei között említhető, hogy a résztvevők összesen 513 milliárd dollárt kitevő támogatást ígértek fenntarthatósági projektek támogatására. Ebből a keretből igyekeznek megvalósítani egy 100 millió dolláros faültetési programot, 800 ezer tonnányi PVC újrahasznosítását, egy 20 milliárd dolláros tisztaenergia-programot Afrikában, valamint a FAO, a Világbank, a UNICEF, a Világélelmezési Program (WFP) és a Nemzetközi

⁹ http://www.piacprofit.hu/egyeb-cikkek/magazin_2012_7rio_plusz_vagy_minusz/

Agrárfejlesztési Alap (IFAD) „Zéró éhség Kihívás” csomagját az éhezés eltörlésére. Bevezetésre került a GDP+ fogalma is, amely a GDP-t kiegészítő, a fejlődést az összterméken túl, szélesebb kontextusban mérő indexek felállítását és kormánypolitikában való használatát jelenti. Eredménynek tekinthető, hogy a jegyzőkönyv az ENSZ Környezetvédelmi Programjának megerősítését és költségvetésének növelését helyezte kilátásba, valamint azt, hogy a UNEP program a többi ENSZ-szervezetével megegyező jogosultságokat és kompetenciát kapjon. Hogy ezt a javaslatot az tagállamok elfogadják-e, azt a 2012. szeptemberi ENSZ plenáris ülés szak dönti el. Elemzések szerint ennek csekély az esélye, mivel az Egyesült Államok kormánya ellenzi a UNEP feljebb helyezését a nemzetközi diplomáciai ranglétrán.

Az óceáni ökoszisztémákra nehezedő környezetszennyezés csökkentése ügyében nem sikerült jelentősebb áttörést elérni. Annak ellenére, hogy az ENSZ-csúcs zárónyilatkozata tartalmazott ezzel kapcsolatos célkitűzéseket és 2025-ig „jelentős mérséklést” szorgalmazott a tengerekbe áramló szennyezőanyag mennyiség tekintetében, a „nyílt vizek kormányzásáról” szóló egyezmény fontosabb pontjai az USA, Japán, Kanada, Oroszország és Venezuela részéről is ellenállásba ütközött, mivel ezen országok túl erősnek tartották a szerződés nyelvezetét. Ismét a fenntartható fejlesztési célok közt szerepelt a fosszilis energiahordozók állami támogatásának fokozatos leépítése 2020-ig.

A Nemzetközi Energiaügynökség szerint ez 5 százalékkal vetné vissza az energiaigényt és 6 százalékkal az ÜHG-kibocsátást, viszont Rióban sem került elfogadásra olyan konszenzusos döntés, amely az ütemezést és a konkrét határidőket tartalmazta volna. Bár a G20 országok vezetői 2009-ben elkötelezték magukat hasonló direktívák mellett, a riói rendezvényt egy időben folyó mexikói G20-csúcs sem sikerült megállapodásra jutni ebben a témában. Nem sikerült egységes álláspontra jutni a pénzügyi tranzakciók megadóztatásáról sem, pedig az ebből befolyó pénzügyi támogatási alap létrehozására fordították volna.

A világcsúcson egy olyan bizottság létrehozása is elindult, amelynek feladata, hogy 2014-re kormányközi jelentést készítsen a fenntartható fejlesztési célok megvalósításához szükséges eszközökről és forrásokról, illetve arról, hogy hogyan növelhető a zöld támogatások mértéke. A több fejlődő ország által felvetett fejlesztési alap létrehozásának terve végül nem került be a szövegbe. Az is kudarcnak tekinthető, hogy bár minden országnak lehetősége van zöld gazdaság kialakítására, viszont ennek előmozdításában az ENSZ és szervezetei konkrét szabályok helyett csak opciókkal szolgálhatnak.

Újabb uniós felszólítás a verespataki aranybánya ügyében

2012. július elején határozott, meggyőző és Magyarország számára kedvező jelentést fogadott el az Európai Parlament Petíciós Bizottsága, amelyben felhívta az érintett román

hatóságokat, hogy a környezet megóvása érdekében biztosítsanak minden óvintézkedést, mielőtt végső döntést hoznának a verespataki bányászat környezetvédelmi engedélyének megadását illetően. Továbbá felszólította a román hatóságokat, hogy ne engedélyezzék a projektet a lehetséges ellentmondások kizárásáig és minden fennmaradó szempontot kielégítően és bizonyíthatóan tisztáznak.

A testület felszólította a román hatóságokat, hogy fontolják meg a cianidos bányászati technológiák Európai Unión belüli általános betiltásáról szóló európai parlamenti állásfoglalás ajánlásait, és szolgáljanak indokokkal az arany régi, flotációs technológián keresztüli kinyeréséről a cianid alapú kinyerésre való áttérés alátámasztására.

Az Európai Unió öko címkézési rendszerének bevezetése

2012. július 1-jétől kötelező feltüntetni valamennyi olyan előre csomagolt bioélelmiszeren az uniós öko címkét, amelyet valamely EU tagállamban állítottak elő és megfelel a szükséges előírásoknak.¹⁰ Az eurolevélnek nevezett uniós öko címkét már 2010. július 1-jén bevezették, de mielőtt megjelenítése kötelezővé vált volna, két évre átmeneti időszakot kellett biztosítani. A szabályok szerint a logóval azonos mezőben fel kell tüntetni az ellenőrző szerv vagy hatóság kódszámát, illetve a termék összetevőinek, a mezőgazdasági nyersanyagok termelési helyét is.

Ez EU-n belül már a 2012-őt megelőző években is dinamikus növekedett a biotermékek fogyasztása, így 2012-re az EU piacának mintegy 2 százalékát tette ki. Ezzel párhuzamosan a termelés is erőteljes növekedést mutatott. Eszerint 2012-re az uniós mezőgazdasági területeinek mintegy 5 százaléka, a mezőgazdasági üzemek 2 százaléka ökológiai tanúsítvánnyal rendelkezett.

Az Európai Parlament víztakarékossági javaslatai

2012. július 3-i strasbourgi plenáris ülésén a vízgazdálkodás javítására fogalmazott meg javaslatokat az Európai Parlament. Eszerint a vízhez jutás alapvető és egyetemes jog. Az uniós képviselő-testület javaslatai közt szerepelt a világosabb árazási rendszer, a vízkezelés javítása, a víztakarékosság ösztönzése a törekvések közösségi szintű anyagi támogatásával.

¹⁰ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-706_hu.htm

Európai uniós tagállamok derogációs kérelmeinek elbírálása

Az Európai Unió kibocsátás-kereskedelmi rendszerének (EU ETS) 2013-ban kezdődő harmadik periódusában a tagállamok az őket megillető kibocsátási egységek teljes mennyiségét árveréseken kötelesek értékesíteni. Kivételt kérhetett ez alól a 2004-ben és 2007-ben csatlakozott tagországok többsége. A 27 tagállam közül így tíz tagállam, köztük Magyarország nyújtott be kérelmet derogációs eljárásra, amely kedvező elbírálása esetén az EU ETS következő periódusában, az adott tagállamnak kiosztott kvóta egy részéből ingyenesen juthatnak az áramtermelő létesítmények kibocsátási egységhez. Azok az országok, amelyek engedélyt kapnak az ingyenes kvótára kötelesek a kvóták piaci értékének megfelelő beruházásokat végrehajtani az energiahatékonyság növelésére, a környezetszennyezés csökkentésére, az energia-infrastruktúra javítására.

Az Európai Bizottság 2012. júliusban hozzájárult ahhoz, hogy Bulgária, Csehország, Románia és Lengyelország továbbra is fenntarthassa azt a rendszert, amelyben ingyen ad szén-dioxid szennyezési kvótát erőműveinek.¹¹ A Bizottság jelzése alapján Magyarország hasonló kérése még nem jutott túl a vizsgálati fázison július végéig, míg Ciprus, Észtország és Litvánia már korábban megkapták a szükséges engedélyt.

Évről évre folyamatosan csökken az ingyenes kvóták mennyisége és ez azt fogja eredményezni, hogy 2020-tól már egyetlen ország sem jelenthet kivételt az EU-ban. Bulgária, Ciprus, Csehország, Észtország, Lengyelország, Litvánia és Románia az elkövetkező hét évben összesen még 673 millió tonna szén-dioxid kibocsátásának ingyenes adományozására jogosult.

Európai tervezet a széndioxid-bizonyítványok bevezetésére

Az Európai Bizottság tervezett széndioxid-bizonyítványa – amellyel minden kereskedelmi forgalomba kerülő terméket el kell látni – jelentős szerepet játszhat a piaci versenyben a környezettudatos vásárlók döntésének befolyásolásával. Brüsszel 2012. év végére ígérte, hogy előáll a tanúsítványok formai előírásaival.

Az előzetes egyeztetések alapján egyértelművé vált, hogy nem ajánlott túl sok adattal terhelni a vásárlókat, így legfeljebb három mutató jöhet szóba, melyeknek a termék teljes életciklusát át kell fogniuk, vagyis meg kell mutatniuk, hogy a gyártás, a használat és az eldobás vagy újrafelhasználás során összesen mennyi szén-dioxiddal terhelte a környezetet. A bizonyítványon szereplő információ akkor bizonyulnak hitelesnek, ha a gyártó helyett

¹¹ http://hvg.hu/gazdasag/20120708_szendioxid_kvota_engedelyek

független szervezettől származnak. Egyes környezetvédő szervezetek kételkedtek azzal kapcsolatban, hogy a bonyolult információk egy egyszerű bizonyítványba besűríthetők.